

Pastelul

Definiție: Pastelul este o specie a genului liric, în care poetul își exprimă direct sentimentele printr-un tablou în care se zugrăvește un anotimp, un colț de natură, un moment al zilei, un aspect din viața micilor vietuțoare.

Creatorul pastelului în literatura română este considerat Vasile Alecsandri. Toate pastelurile sale au fost publicate în revista "Convorbiri Literare" (1868-1869)

Pasteluri au mai scris: Ion Heliade Rădulescu, Mihai Eminescu, George Bacovia, George Cosbuc, Ion Pilat, Lucian Blaga etc.

Trăsăturile pastelului

- Sunt prezentate trăsături caracteristice ale unui anotimp, colț de natură...*
- Sunt exprimate prin tabloul creat, sentimentele poetului*
- Se folosesc figuri de stil specifice descrierii: epitetul dublu, triplu, ornant, cromatic, metaforic, personificarea, comparația, repetiția, aliteratia, enumeratia, asonanta*
- Modul de expunere este descrierea*

Nuvela

Nuvela este o specie a genului epic cu un singur fir narativ , dar cu un conflict mai concentrat decat al schitei , la care participa un numar mai mare de personaje. In orice nuvela accentul cade pe caracterizarea personajului principal. Popa Tanda este o nuvela care se dezvolta dupa momentele subiectului si care respecta trasaturile genului epic :

Gandurile si sentimentele autorului sunt exprimate in mod direct prin intermediul personajului.

Modul de expunere , naratiunea se imbrina cu descrierea si cu dialogul.

Descrierea ocupa si ea un loc important deoarece fixeaza cadrul actiunii si ajuta la prezentarea personajelor. Dialogul este caracterizant , aratand prin regionalisme folosite culoarea locala.

Intalnim in nuvela expunerea obiectiva , deoarece naratiunea se face la persoana a treia. Cu toate acestea exista si cateva interventii subiective prin care autorul isi arata admiratia si atitudinea prebatoare fata de parintele Trandafir. Putem distinge ca-n orice opera epica , momentele subiectului cu o desfasurare antecedenta.

Expozitiunea prezinta direct cateva din insusirile personajelor principale si imaginea satului Saraceni.

Intriga arata hotararea eroului de asi continua viata in acest sat si dorinta de ai schimba pe locuitorii acestui sat.

Desfasurarea actiunii arata perseverenta cu care preotul Trandafir isi urmareste telul , posibilitatea de a se adapta oricarei situatii si hotararea de as reface gospodaria si de as cultiva pamanturile.

Punctul culminant este atins atunci cand parintele reuseste sa ii antreneze la munca pe ceilalti sateni.

Deznodamantul il infatiseaza intr-o noua ipostaza , ca un bun inconvinsurat de nepoti in mijlocul unui sat infloritor.

Nuvela prezintă un conflict prezentat , de fapt un dublu conflict , un conflict ext între preot și saraceni și un conflict interior care arată zbuciumul sufleteșc al preotului în dorința de a schimba pe oameni. Personajele sunt mai multe decât în schița și sunt împartite în categorii. Acțiunea nuvelei nu este limitată în timp și spațiu. Timpul de desfășurare se întinde pe aproape zece ani , iar locul , cutoate ca este același , satul Saraceni este înfățișat în două ipostaze , în prima ipostaza este sarac , apoi el este înfățișat un sat bogat , înfloritor. Accentul cade în nuvela pe prezentarea

personajului principal în mediul lui de viață. Caracteristica limbajului este oralitatea realizată prin dialog , expresii și proverbe populare , interjecții , regionalisme , propoziții exclamative și interogative. Astfel exprimarea are un caracter spontan , viu, caracteristic vorbirii populare. Din toate aceste trasături opera Popa Tanda este ca specie literară o nuvela , înă dintre cele mai valoroase nuvele ale lui Ion Slavici.

Fabula

Fabula este o specie a genului epic , în versuri sau în proza care satirizează defectele omenești cu scopul de a le îndrepta. Primele fabule au apărut încă din antichitate și părintele fabulei este considerat esop.

Fabula a cunoscut o mare dezvoltare în perioadele de despotism când autorii preferau să critice moravurile societății punându-le pe seama animalelor. În literatura română cei mai cunoscuți autori de fabule sunt : Grigore Alexandrescu , Tudor Argezi , George Toparceanu. Grigore

Alexandrescu a considerat ca perioada în care a trăit este foarte potrivită pentru a nu risca să fie pedepsit.

Orice fabulă are două părți : povestirea propriu-zisă și morala. Povestirea este alegorică , personajele sunt animale sau obiecte , iar morala apare la sfârșit făcând transferul din planul animalelor în planul uman. Uneori morala poate fi înțeleasă din text și nu apare scrisă separat.

Bivolul și cotofana

Fabulele sunt creații epice de mică întindere cu un caracter satiric și moralizator în care întâmplările narate sunt puse pe seama animalelor , pasărilor sau obiectelor care apar personificate.

Fabula cuprinde în general două părți : prima parte este o povestire alegorică

a doua parte este o morala , o concluzie prin care sunt transmise unele învățăminte deoarece fabula satirizează defectele omenirii pe care dorește să le îndrepte. Alteori morala se poate desprinde din text fără să fie scrisă separat.

“Bivolul și cotofana” face parte din volumul “Fabule pentru copii” scrise între anii 1930-1936.

Fabula ia atitudine , critica împotriva profitorilor care caută și găsesc câte un prilej favorabil de a trage foloase în propriul interes. Autorul pune în discuție în termenii antitetici , toleranța și intoleranța care se manifestă între animale în funcție de interesul pe care le au una față de alta. Poezia este concepută ca o povestire alegorică cu trei personaje în care domina naratiunea , iar dialogul devine monolog prin care bivolul și catelul își exprimă atitudinea. Ca în orice fabulă sunt narate întâi

întâmplările și ne sunt prezentate personajele : un bivol mare , puternic , o cotofana și un catel. Trecând din întâmplare prin locul unde se afla bivolul , catelul vede cu mirare cum pe spinarea acestuia “Se plimba o cotofana /Când în sus și când în jos “. Naiv , dar și foarte dornic de a profita “Ia stai , frate că e roșt /Să mă plimbe și pe mine” , el

atunci sare în spinarea bivolului. Luat prin surprindere și uimit de îndrăzneala catelului, acesta se scutura și-l arunca cât colo "ca pe-o zdranta în trifoi".

Indignat peste măsura bivolul îl apostrofează pe catel într-un limbaj dur (javra, potaie proasta) și își motivează atitudinerea prin faptul că prezenta cotofanei o suporta pentru binele pe care îl face: "Ce-ai gândit tu oare javra, ? / Au, crezuta-I că sunt mort? / Cotofana treacă mearga pe spinare o suport / Ca mă apara de muste, de tantari și de tauni / Și de alte spurcaciuni..."

Catelul nu ar aduce nici un avantaj, ci dimpotrivă ar stârni uimirea și nemulțumirea întregului neam de bovine și să-r face de ras: "Nu mi-ar fi rusine mie de vitei și de malaci, / Bivol mare și puternic, gospodar cu greutate, / Să te port degeaba-n spate?..."

Personajele acestei fabule întrușipează ca în orice fabula tipuri umane astfel bivolul negru, mare, fioros, așa cum se autocaracterizează, este puternic, este gospodar cu greutate deci îi reprezintă pe cei puternici și influenți, pe cei înstăriți care nu acceptă amestecul celor mici și nevoiași în treburile proprii. El este tolerant și conșciv cu cotofana pe care o suporta deoarece îi aduce unele servicii, pe când cu catelul este intolerant și neîndurător deoarece acesta nu îi aduce nici un profit: "Cam ce slujba poți să-mi faci?"

Catelul apare în postura omului simplu, nevoias, dar îndrăznet, cutezant acestuia provine din naivitate, el nu apreciază corect postura în care se afla bivolul, considerându-l un mare dobitoc, un prost care ia în spate pe oricine. Catelul îi reprezintă astfel pe cei ce vor să profite.

Cotofana apare în postura unui personaj care nu se manifesta direct, îi reprezintă pe oamenii obișnuiți a caror preocupare nu depășeste grijile și treburile cotidiene. Ca-n orice fabula se transmite și o învățatura prin intermediul naratiunii și al atitudinii personajelor, aceasta nu este formulată direct prin morală, ci se desprinde din text: cei mari și puternici îi tolerează pe cei mici cât timp pot profita de pe urma acestora.

Modul de expunere este naratiunea, iar figura de stil predominantă este personificarea. Limbajul folosit este viu, natural apropiat de limba vorbită prin intersecții, construcții exclamative și interogative; locuțiuni și expresii

populare: s-a oprit, e rost, se trage îndarat, fara veste, cat acolo. Limbajul contribuie la realizarea notei umoristice si ironice

Umorul izvoreste din patania catelului aruncat cat colo ca o zdreanta si din felul in care bivolul isi arata indignarea. Nota ironica este prezentata in gandurile catelului care il crede la inceput prost si dobitoc, dar se convinge pe propria piele ca este mai puternic si ca nu accepta nici un compromis.

Popa Tanda

Nuvela "Popa Tanda" apare in iunie 1875 in revista "Convorbiri Literare". Are un caracter moralizator, educativ ilustrand proverbul "Omul sfinteste locul".

Nuvela este o specie literara a genului epic in care actiunea se dezvolta dupa momentele subiectului. Modul de expunere predominant este naratiunea care se inbina cu dialogul si descrierea.

Personajul principal al nuvelei este parintele Trandafir deoarece apare intoate momentele subiectului si in jurul lui se dezvolta ata conflictul interior cat si cel exterior. Parintele Trandafir este un personaj complex urmarit in evolutie si accentul cade pe caracterizarea personajului.

In expozitiune este prezentata in mod direct de catre autor iar deznodamantul prezinta aceeași imagine a parintelui ajuns acum la batranete cand timpul a lasat urme in infatisarea sa dar sufletul ii a ramas tanar. Parintele Trandafir ajuns in satul Saraceni intra in prima actiune si capata porecla de "Popa Tanda". Porecla are si ea rol de caracterizare sugerand vorbarie neintrerupta a parintelui si ironiile satenilor fata de el "dupa atata tandalitura oamenii ii au pus numele Popa Tanda". Porecla da si titlul nuvelei. Parintele Trandafir este unul dintre cei doi copii ai dascalului Pintilie care avand insusirile necesare ajunge preot si isi intemeiaza o familie

“... a învățat multa carte și cânta mai frumos decât răsăditul , tatăl său “. calitățile personajului sunt exprimate direct : “harnic”, “om bun”, “vorbeste drept și cumpanit”, “a face din nimica ceva”, “strange drege și culege”.

Parintele Trandafir este înfățișat cu defectele sale care îi supără pe cei din jur : “este cam greu la vorbă”, “aspru la judecata”, “prea verde-fățis”

Caracterizarea indirectă reiese din fapte și atitudine. Este un spirit lucid și înțelege repede că dacă sarașenii nu se vor schimba va rămâne și el saraș. Fiind om de acțiune dorește să influențeze pe sarașeni și să facă din ei oameni harnici și bogați. De-a lungul acțiunii se dovedește un om energic , dar și devine neiertător cu sarașeni , aspru cu cei lenesi , îi ceartă și îi ia în ras : “Mai dar ăstet om mai ești tu ... și prin vârful casei ai ferestre . tare iubești lumina și sfântul soare”.

De la ironie ajunge la ocară , dar înțelege că nu îi poate schimba pe sarașeni , atunci este ajutat de o voință divină și ia exemplul personal. Sarașenii care vedeau în părinte “omul dracului” spre final încep și ei să facă o evoluție și să-l numească pe părintele Trandafir “omul lui Dumnezeu”. Sarașenii nu mai sunt ostili și sunt cuceriti de activitatea părintelui și încep să-și facă și ei un rost.

Finalul îl prezintă pe Popa Tanda înconjurat de o familie numeroasă , fericită și un sat înfloritor.

Doina este o specie a genului liric popular în care sunt exprimate cele mai profunde sentimente ale sufletului omenesc. În general doina exprimă sentimente de jale și de tristețe.

Dupa sentimentele exprimate doina se clasifică în :

1. Doina de jale
2. Doina de dor
3. Doina de cătanie
4. Doina de haiducie
5. Doina de înstrăinare

Doina are toate trăsăturile literaturii populare :

- *Caracter anonim*
- *Caracter oral*
- *Caracter colectiv*
- *Caracter popular*
- *Caracter sintetic*

Mihai Eminescu

Doina doina cantic dulce
 Doina doina vîers cu foc ,
 Cînd răsuni eu stau în loc !
 Bate vînt de primăvară ,
 Eu cînt doina pe afară
 De mîngîie cu florile
 Și prîvighetoriile.
 Vine iarnă viscoasă ,
 Eu cînt doina închis în casă ,
 Zilele și nopțile
 Frunza-n codru cîntîie ,
 Doina cînt de vîinicie.
 Cîde frunza gîos , în vale ,
 Eu cînt doina cea de jale
 Doina zîc , doina suspîn ,
 Tot cu dîină mă măi tîn ,
 Doina cînt , doina sîptesc ,
 Tot cu doina vîetuiesc.

Repetitia cuvîntului "doina" subliniază
 importanța cîntecului popular și în special a doinei în
 viața omului din popor. Aceasta repetiție realizează
 simetria poeziei și tot odată o muzicalitate a versurilor.
 Poezia are la bază motivul comuniunii dintre om și
 natură.

Titlul poeziei denumeste specia literară
 caracteristică folclorului românesc. Doina este un cuvînt,

introducibil și desemnează specia care
 individualizează poezia populară românească.

De la început cantecele populare sunt personificate pentru că sunt văzute ca un tovarăș nelipsit al zilelor de tristețe dar și al bucuriilor. Vocativul "doină , doină" asigură comunicarea directă.

Epitetul "dulce" sugerează farmecul , duioșia , melodios , armonia. Eu liric este sugerat prin pronume (te , m) din versul al doilea. "Cu foc"-epitet metaforic. Arată patima , sentimentele mai puternice.

Cantaec popular îl însoțește în orice anotimp aducând sentimente de bucurie , optimist la venirea primăverii și sentimente de tristețe. Sunt realizate imagini vizuale într-o bogată cromatică : "Ma înșan cu florile", dar și imagini auditive prin folosirea verbelor : "Când ma-ngai" și a substantivelor : "Doinelor și priveghetorilor".

Sentimentul de tristețe ce-l cuprinde la sosirea iernii este sugerat prin epitetul "iarnă viscoasă" , iar sentimentul de izolare : "eu cânt doină închis în casă". Verbele "mangai" aduce un sentiment de alinare , sugerat de prezenta doinei : "De-mi mai mangai zilele / Zilele și nopțile".

Următoarele patru versuri realizează o clasificare a doinei.

Ritm : trohaic

Rimă : împerecheată

Măsură : 7-8 silabe

and te-aud , nu m-ai mai duce ,